

Prof. JEFFREY D. SACHS

Sıtma; pratik çözümler

Şimdi Afrika'da sıtma büyük ölçüde önlenebilir ve dahası çok daha ucuz maliyetle tedavi edilebilir durumda. Sinek ilacı ile kaplanmış modern anti-sıtma yatak ağları sayesinde hastalık büyük ölçüde önlenebiliyor

Birçok uluslararası yardım programı iyi düzenlenemediği ve çok karmaşık olduğu için başarısızlığa uğruyor. Sonuçta yoksul insanlar ihtiyaç duydukları yardımlara yeterince ulaşamıyor ve zengin ülkelerdeki vergi mükellefleri verdikleri vergilerle oluşturulan yardım fonlarının amacına ulaştığı konusunda güven kaybediyorlar.

Sözünü ettiğimiz gelişmeler sıtma kontrolünde de yaşandı. Eğer zengin ülkeler Afrika'daki sıtma mücadelesine katkıda bulunmak için daha basit ve daha pratik stratejiler benimsemiş olsalardı hem milyonlarca Afrikalı'yı kurtarmış olacak hem de vatandaşlarının şevkle destek verdiklerini göreceklerdi.

Sıtma ılıman iklimde boy gösteren ve belirli bir sivrisinek türü yoluyla bulaşan ölümcül bir hastalıktır. Buna bağlı olarak Afrika, sıcak iklimi ve hastalık taşıyan sivrisineklerin bolluğu dolayısıyla, dünyadaki sıtma ölümlerinin yüzde 90'ına ev sahipliği yapıyor. Bu kabaca yılda 2 milyon çocuk ölümü demek.

Şimdi Afrika'da sıtma büyük ölçüde önlenebilir ve dahası çok daha ucuz maliyetle tedavi edilebilir durumda. Sinek ilacı ile kaplanmış modern anti-sıtma yatak ağları sayesinde hastalık büyük ölçüde önlenebiliyor. Yatak ağları sivrisinek ısırığı sayısını azaltıyor, hastalanma oranını düşürüyor ama yine de hastalığı yok etmiyor. Zira insanların, ağlara rağmen sivrisinek tarafından ısırıldıklarında asal semptomlar baş göstermeden müdahale edilebilmesi için sadece birkaç saat zamanları var.

Sıtma sorununun çözümünde iki asal engel göze çarpıyor. Birincisi; yoksul Afrikalılar'ın ilaçlanmış yatak ağlarına ve ilaçlara güçleri yetmiyor. Birçok ucuz ilacın alımı durma noktasına gelmiş durumda, çünkü sıtma mikrobu bu ilaçlara karşı bağışıklık kazandı ve dolayısıyla bu ilaçlar artık işe yaramıyor. İkincisi ise Afrikalı çiftçilerin araçlara ulaşma imkânları zayıf. Hastalık kapmış bir çocuk annesi tarafından kliniğe getirilene kadar geçen zamanda çoğunlukla ya ölmüş oluyor ya da komaya giriyor.

Zengin ülke hükümetlerinin sıtma konusunda pratik uygulamalara geçmeleri ve bunun bü-

yük ölçekli acil bir durum olduğunu kavramaları gerçekten müthiş bir ilerleme olurdu. Bu sayede zengin ülkeler yatak ağları alıp Afrika hükümetleriyle işbirliği yaparak Afrikalı ailelere dağıtımını yapabilirlerdi. Benzer şekilde Afrikalı hükümetlerle ortak çalışılarak her köyde doğru ilacın zamanında kullanıma hazır olması sağlanabilirdi.

Tüm bu işler yıllık ortalama 2,5 milyar dolara ya da her zengin ülke vatandaşı başına 2,5 dolara mal olur. Tüm bunlara rağmen Amerika Birleşik Devletler Uluslararası Kalkınma Ajansı gibi zengin ülkelere ait bazı örgütler, yatak ağı yardımı yapmaktansa bu yoksul ülkelere yatak ağlarını satmaya çalışıyorlar. Fiyatlarda çok büyük miktarda indirim yapıyor olmaları suçlarını hafifletmiyor bile. Bu politika güdümsüz bir tutku izlenimi veriyor, öyle ki pazarların alanlarını genişletmek uğruna hayatlar kurtarmak ve darboğazları uzun soluklu ekonomik kalkınmalara çevirmek gibi idealler harcanıyor. Ve gelinen sonuç ortada, sonuç çok trajik, yoksul insanların yatak ağlarından alabilecek alım güçlerini yitirmeleriyle birlikte Afrika'da ağların kullanımı inanılmaz şekilde azaldı.

İkincil olarak bağışçı ülkeler ilaçların kıta boyunca her köyde elde edilebilirliğini sağlayamadılar. Ülkelerin tahmini ihtiyaçlarına göre ayarlanan ilaçların nakliyatı bahsinde, bağışçı ajansların geliştirdikleri karmaşık satın alma sistemi yüzünden ilaçların köylere ulaştırılmasında uzun yıllar süren gecikmeler yaşandı.

Tüm Afrika kıtasındaki insanlar bizim pratik yaklaşımlar göstererek onlara yardım etmemiz durumunda tüm güçlerini seferber edeceklerini ortaya koyuyorlar. Zengin ülke vatandaşlarının güvenliği de dâhil tüm dünyanın güvenliği, dünya toplumlarının ihtiyaç halinde umutsuzluğa kapılan herkese yardım elini uzatma güdüsünü geliştirmelerine bağlı. Yardımlar kullanışlı olduklarında ve ihtiyaç sahiplerine yönlendirildiklerinde mucizeler yaratabilirler. Sıtmanın kontrol altına alınması bu "dünya kurtarma" dersine bir kanıt olacaktır.

Copyright: PROJECT SYNDICATE
www.project-syndicate.org
Çeviren: Mehmet Erdem Fidangül

Sıtmanın **kontrol altına** alınması "**dünya kurtarma**" dersine bir **kanıt olacak**